

travelbook

Frankfurt nad Menem

Bezdroża

Mistrzowska #ochrona **ERGO**
HESTIA

Autorzy przewodnika: Beata Pomykalska, Paweł Pomykalski

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Izabela Bielec

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład: DAKA – Studio Graficzne

Opracowanie kartograficzne: Rafał Bletek

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?befrt1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-3959-0

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE FRANKFURTU I OKOLIC _____	8
INFORMACJE PRAKTYCZNE _____	13
PRZED WYJAZDEM _____	14
Wybór czasu podróży _____	14
Źródła informacji _____	14
Formalności _____	16
DOJAZD _____	17
Podróż samolotem _____	17
Podróż pociągiem _____	17
Podróż autokarem _____	17
NA MIEJSCU _____	18
Komunikacja _____	18
Noclegi _____	22
Wyżywienie _____	23
▶ Bracia Grimm i Niemiecki Szlak Baśniowy _____	24
INFORMATOR A-Z _____	26
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE _____	33
KRAJOZNAWCZE ABC _____	34
Charakterystyka geograficzna _____	34
Klimat _____	36
Fauna i flora _____	36
SPOŁECZEŃSTWO _____	37
Ustrój i lokalna polityka _____	37
Język _____	38
Gospodarka _____	39
▶ Modernistyczne osiedla – socjalizm w domu i w mieszkaniu _____	42
KUCHNIA _____	46
FRANKFURT _____	49
HISTORIA _____	50
▶ Parlament frankfurcki – początki demokracji _____	52
STARE MIASTO (ALTSTADT) _____	54
Römerberg _____	55

Paulsplatz	62
Domplatz	65
▶ Frankfurt literacki	72
INNENSTADT	74
Hauptwache	75
Zeil	78
Börsenplatz	79
▶ Powstańcy warszawscy i frankfurcki koniec ich historii	80
Inne ciekawe miejsca Innenstadt	82
BANKENVIERTEL – DZIELNICA BANKOWA	83
BAHNHOFSVIERTEL – DZIELNICA DWORCOWA	87
POZA CENTRUM	89
Messe Frankfurt – dzielnica targowa	89
Schaumankai – dzielnica muzeów	92
OBRZEŻA MIASTA	99
Hafenpark – dzielnica portowa	99
OKOLICE FRANKFURTU	109
WIESBADEN	110
MOGUNCJA	116
▶ Na granicy światów, czyli Limes Gónogermańsko-Retycki	124
WORMACJA	126
HEIDELBERG	129
▶ Muzea techniki w Sinsheim i Spirze	144
SPIRA	146
SŁOWNICZEK POLSKO-NIEMIECKI	154
INDEKS	156

Atrakcje Frankfurtu i okolic

NAJCIEKAWSZE MUZEA

Städel Museum we Frankfurcie

Kolejna – po berlińskiej, monachijskiej i drezdeńskiej – wspaniała niemiecka galeria sztuki, która zgromadziła w swych zbiorach dzieła wielkich mistrzów malarstwa.

Experiminta Museum we Frankfurcie

Muzeum, które odkrywa liczne tajemnice otaczającego nas świata. Na interaktywnych stanowiskach można poznać prawa fizyki, chemii, biologii.

Gutenberg Museum w Moguncji

Placówka, w której można poznać tajniki druku z okresu przed wynalezieniem przez Gutenberga ruchomych czcionek oraz późniejszego, a także techniki drukarskiej z różnych części świata.

Auto&Technik Museum w Sinsheim

Jedna z najciekawszych na świecie placówek poświęconych osiągnięciom techniki. Tylko tu można wejść do środka dwóch naddźwiękowych samolotów: radzieckiego Tu-144 i francuskiego Concorde'a.

Kup książkę

Poleć książkę

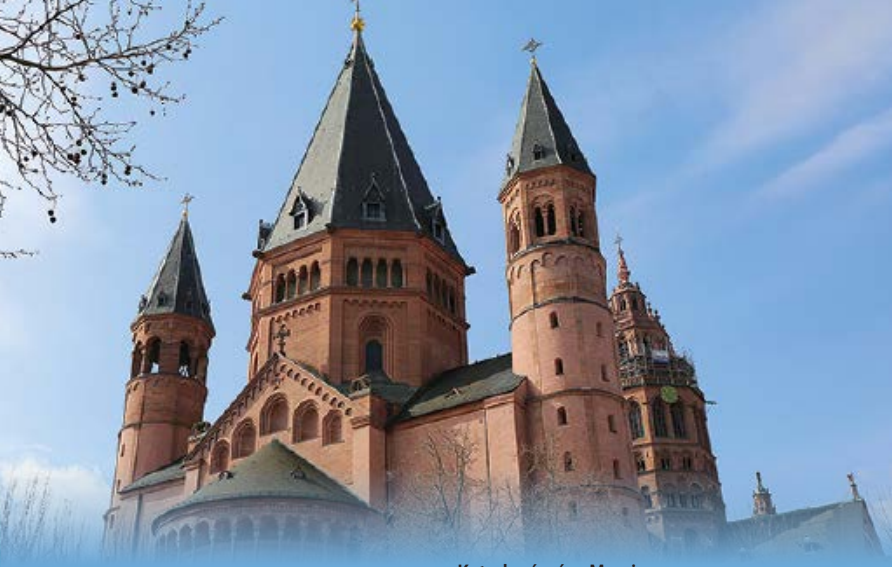
NAJPIĘKNIEJSZE KATEDRY

Katedra Cesarska św. Bartłomieja we Frankfurcie ▲

Piękna świątynia o niezwykłej wartości historycznej. Miejsce wyboru króla niemieckiego i koronacji cesarzy rzymskich narodu niemieckiego.

Katedra św. Piotra w Wormacji ▼

Monumentalna bazylika, która wraz z budowlami w Spirze i Moguncji reprezentuje nadreński typ katedry cesarskiej.

Katedra Wniebowzięcia NMP i św. Szczepana w Spirze

Największa romańska świątynia na świecie. Zachwyca m.in. kryptą w formie podziemnego kościoła, w której spoczywa kilku królów, w tym inicjator budowy katedry – Konrad II.

Katedra św.św. Marcina i Szczepana w Moguncji

Wspaniała siedziba arcybiskupa Moguncji, który jako jeden z siedmiu piastował funkcję elektora Rzeszy.

Kup książkę

Poleć książkę

Innenstadt

Na północ od Berlinerstraße, biegnącej za kościołem św. Pawła, ciągnie się młodsza, ale również średniowieczna kontynuacja Starego Miasta, czyli Innenstadt. Dzielnica jest znacznie większa powierzchniowo i doskonale wyróżnia się na mapie, gdyż otoczona jest wąskim pasem zieleni w miejscu niezachowanych do dziś fortyfikacji. Ich charakterystyczny gwieżdzisty bastionowy kształt świetnie widać w przebiegu ulic, zwłaszcza w północnej i wschodniej części.

Kościół Matki Boskiej

Z Paulsplatz na północ wychodzi deptak Neue Kräme. Niecałe 100 m dalej znajduje się niewielki **plac Liebfrauenberg** z eliptyczną fontanną pośrodku. Wokół placu, wypełnionego zazwyczaj stoiskami handlarzy kwiatami, przeważa nowoczesna, szklano-betonowa architektura, jednak naszą uwagę z pewnością

przykuje gotycki **kościół Matki Boskiej** (Liebfrauenkirche), do bryły którego przylegają niskie kramy i sklepy. Świątynia była wznoszona w kilku fazach od XIV do XVI w. Jako pierwsza w tym miejscu stanęła w 1325 r. kaplica ufundowana przez arcybiskupa Moguncji. W 1344 r. została rozbudowana do gotyckiego kościoła halowego z trzema nawami. W latach 1506–09 r. kościół został ponownie rozbudowany przez Jörga Östereichera, a w XVIII w. jego styl zmieniono na barokowy. Mimo reformacji pozostał katolicki aż do sekularyzacji w 1803 r. Funkcją sakralną przywrócono mu w 1923 r.; wtedy też przekazano go kapucynom, którzy wzniesli obok klasztor.

Kościół został całkowicie zniszczony w trakcie bombardowania podczas II wojny światowej w 1944 r., a następnie odrestaurowany w latach 50. XX w., ale w uproszczonej formie, np. gotyckie

▼ Plac Hauptwache z kościołem św. Katarzyny, w tle dzielnica bankowa

Kup książkę

Poleć książkę

sklepienia zastąpiono drewnianym sufitem. W 2008 r. zainstalowano nowe organy, pozwalające na organizację wspianych koncertów.

HAUPTWACHE Główny Odwach

Idąc dalej na północ Liebfrauenstraße, dotrzemy do **placu Hauptwache**. Pierwotnie nosił nazwę Paradeplatz, co odzwierciedlało jego funkcję wojskową. Bardzo nowoczesny, wręcz „zimny i bezduszny”, ale zawsze wypełniony tłumem ludzi. Znajdują się na nim dwa relikty miasta sprzed apokalipsy. Mniejszy to barokowy, wolnostojący pośrodku budynek **Głównego Odwachu** (Hauptwache), który dał nazwę całemu placowi. Termin *wache* oznacza bowiem z języka niemieckiego odwach, kordegardę lub wartownię, czyli

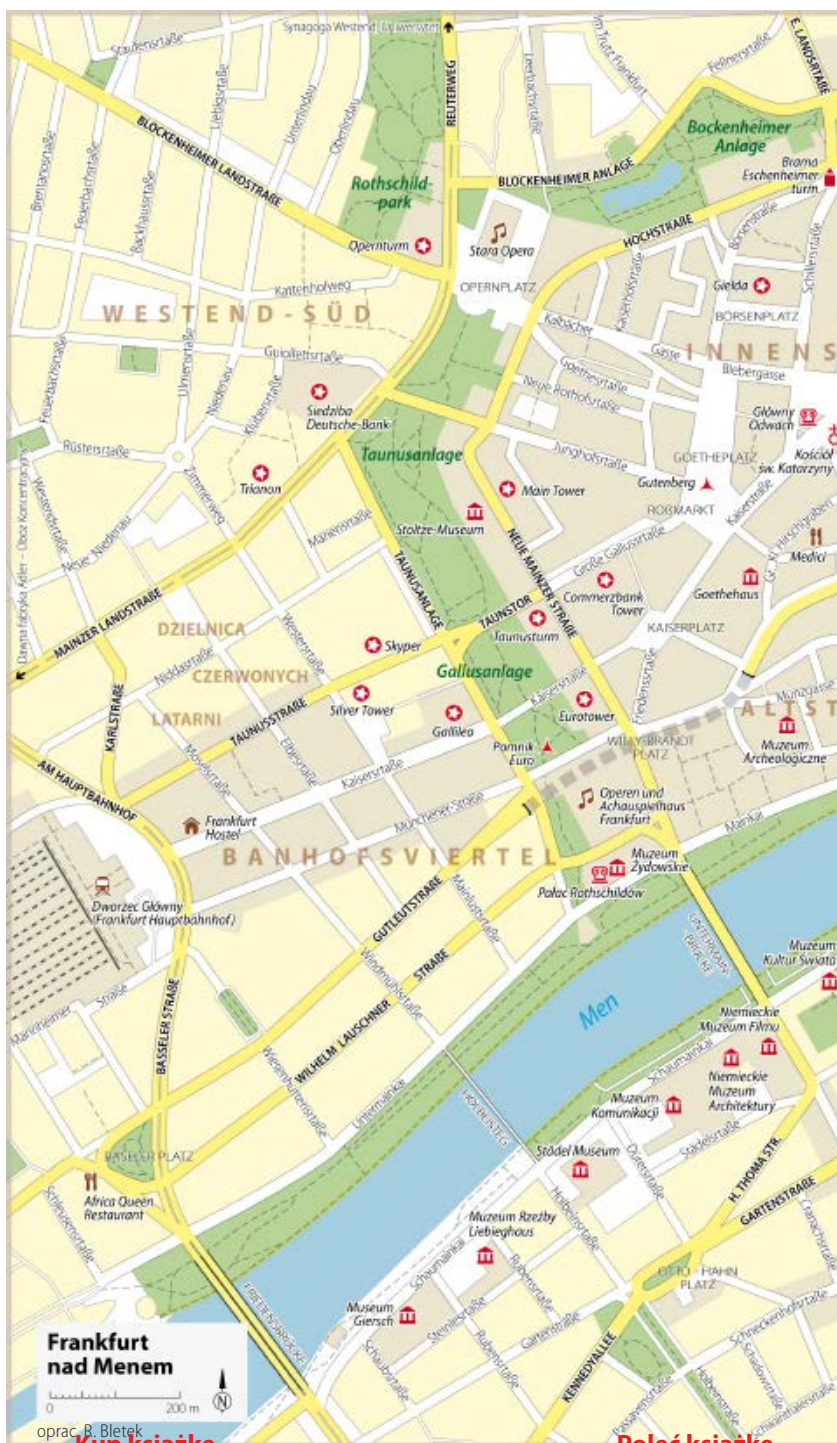
budynek, w którym stacjonowały oddziały wojskowe, warty garnizonowe lub policyjne. Został zbudowany w 1730 r. jako kwatera policji miejskiej, gdy Frankfurt był niezależnym miastem otoczonym murami miejskimi, mającym własne siły zbrojne. Później w budynku mieściły się także areszt i więzienie, a od 1904 r. kawiarnia (funkcję tę budynek pełni również dziś). Gdy Prusy zaanektowały miasto w 1866 r. i przejęły od niego zadania wojskowe, odwach stracił swoją rolę. Mocno uszkodzony podczas bombardowania alianckiego, został ponownie otwarty w 1954 r., choć zmieniono jego dach. Dzisiaj ta subtelną, malowniczą, niemal dworskową architekturą jest brutalnie przytłoczona przez współczesną zabudowę.

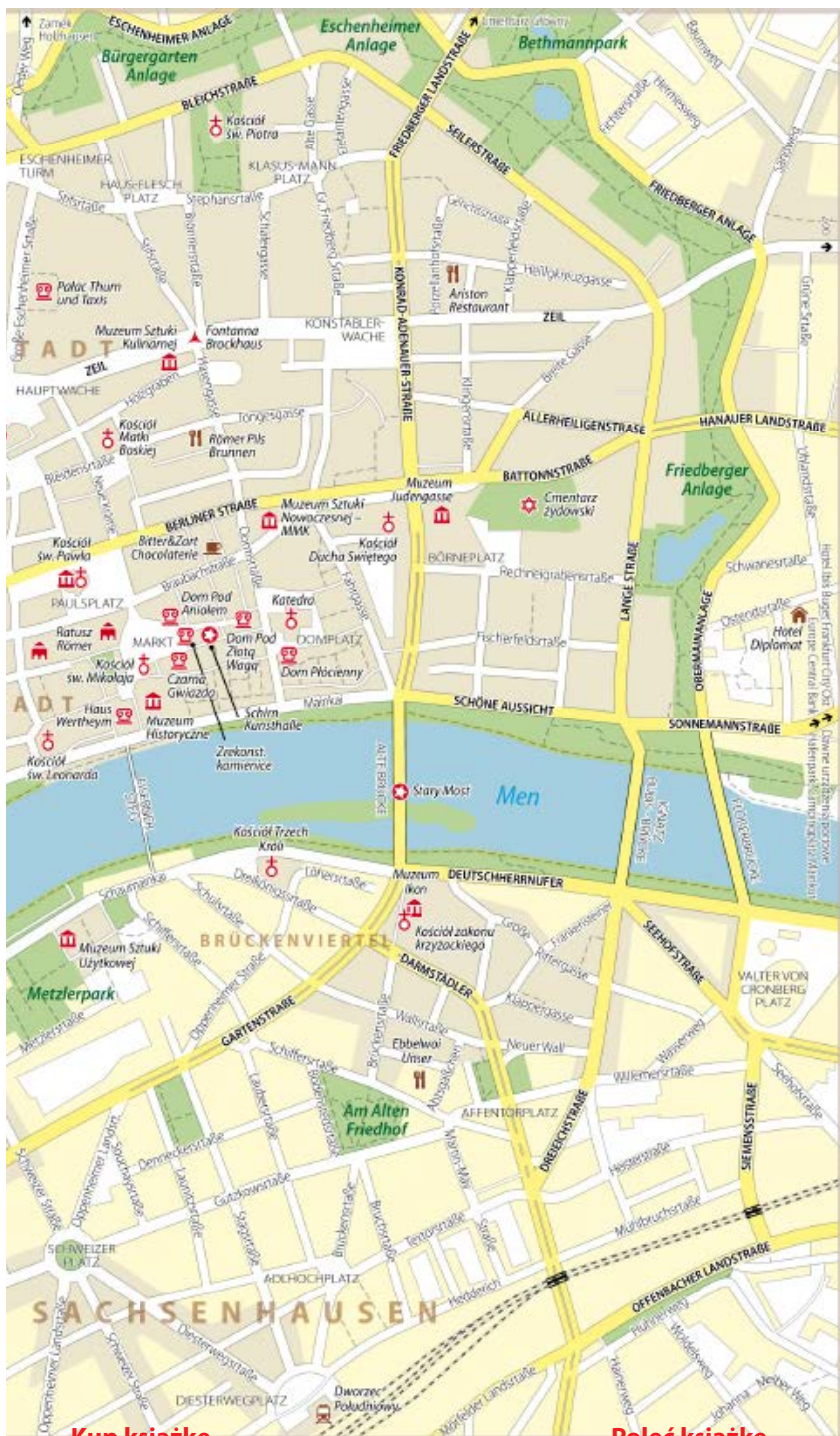
Na północ od budynku odwachu położony jest drugi poziom placu. Tam też znajduje się wejście do ogromnej stacji

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

Poleć książkę

metra i kolei podmiejskiej, jaka powstała w latach 60. i 70., czyniąc z tego miejsca jedno z najważniejszych skrzyżowań transportu publicznego we Frankfurcie.

Kościół św. Katarzyny

Nad placem Hauptwache góruje wieża konsekrowanego w 1681 r. **kościola św. Katarzyny** (Katharinenkirche), który jest dziś największą luterzańską świątynią we Frankfurcie. Dziwić może jego wezwanie (luteranie nie uznają bowiem kultu świętych) – powstał on jednak jako kościół katolicki na miejscu rozebranej w 1678 r. kaplicy św. Katarzyny i Barbary z końca XIV w. i dopiero po jakimś czasie został przejęty przez protestantów. Słynie z chrztu Johanna von Goethego, mającego miejsce w 1749 r. Świątynia utrzymana jest w stylu barokowym, choć swoją formą na pierwszy rzut oka przywodzi na myśl raczej architekturę średniowieczną – wąskie okna czy szkarpy między nimi to typowe cechy gotyku, ale gdy przyjrzymy się bliżej, okaże się, że okna nie są zakończone ostrołukowo, a portale wiodące do jednobryłowego wnętrza zdradzają, że

jest to XVII-wieczna próba nawiązania do minionego stylu. Po zniszczeniu w 1944 r. świątynia została odbudowana w pierwszej połowie lat 50. XX w.

Idąc z Hauptwache w kierunku południowo-zachodnim, dojdziemy na nieregularny Rossmarkt, który stanowi przejście między zwartą i stosunkowo niską zabudową śródmiejską a wysokimi wieżowcami wznoszącymi się na zachód stąd. Sam plac jest niezbyt ciekawy, jednak na środku niego stoi okazały pomnik Johanna Gutenberga z 1858 r., twórcy ruchomych czcionek, które zrewolucjonizowały technikę drukarską.

ZEIL

Z Hauptwache na wschód wybiega Zeil, główna handlowa ulica Frankfurtu. W końcu XVIII i na początku XIX stulecia powstało wzdłuż niej wiele budynków klasycystycznych, z których do dziś praktycznie nic nie przetrwało. Przy ulicy nie ma ani jednego zabytku. Dep-tak wypełniony jest za to współczesną zabudową, głównie ze szkła, kamienia

▲ Budynek Hauptwache

Kup książkę

Poleć książkę

▲ Turyści na deptaku Zeil

i betonu. Środek wysadzono niewysokimi drzewkami, pomiędzy którymi stoją ławki pozwalające na chwilę odpoczynku i niskie pawilony, w których działają punkty gastronomiczne i kawiarnie. Jest to bodaj najbardziej zatłoczone miejsce we Frankfurcie, przez które dniem i nocą przewijają się tłumy mieszkańców i turystów.

Pod numerem 83 mieści się najnowsze spośród frankfurckich muzeów, otwarte w 2015 r. **Muzeum Sztuki Kulinarnej**

📍 **Deutsches Museum für Kochkunst und Tafelkultur**; wejście od równoległej Holzgraben 4; www.tafelkultur.com; czynne sb.–nd. 14.00–18.00; wstęp 4,50 i 2 EUR, w interesujący sposób prezentujące dzieje gotowania i spożywania posiłków. Wszystko tutaj kręci się wokół stołu.

Na drugim, wschodnim krańcu ulicy Zeil również stała niegdyś kordegarda dla miejskich konstabli. Została jednak zburzona w 1822 r., a pamiątką po niej jest nazwa placu – Konstablerwache. Dalej w stronę wschodnią biegnie nowszy odcinek, prowadzący do Friedberger Anlage – stąd już niedaleko do frankfurckiego zoo i terenów rekreacyjnych.

BÖRSENPLATZ

Z północno-zachodniego narożnika Hauptwache w kierunku północnym odchodzi Schillerstraße. Po kilkudziesięciu metrach spaceru dochodzimy na wymuskany Börsenplatz, którego całą północą pierzeję zajmuje neorenesansowa bryła **frankfurckiej giełdy** (Börse Frankfurt). Budynek jest częściowo zrekonstruowany (bogato dekorowana fasada), ale boczne aneksy są już współczesne. Przed giełdą postawiono nieco z boku symbole hossy i bessy, czyli byka i niedźwiedzia. Już od średniowiecza Frankfurt był zamożnym i tętniącym życiem miastem z gospodarką opartą na handlu i usługach finansowych. W 1585 r. powołano do życia instytucję pozwalającą ustalić i utrzymywać stałe kursy wymiany walut, co uważa się za narodziny tutejszej giełdy. W następnych stuleciach miasto stało się liderem tego sektora obok Londynu i Paryża, a szczególne zasługi na tym polu mieli Mayer Amschel Rothschild i Max Warburg. W 1879 r. giełda wprowadziła się do nowego budynku przy Börsenplatz.

MODERNISTYCZNE OSIEDLA – socjalizm w domu i w mieszkaniu

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

W zaledwie pięć lat, między 1925 a 1930 r., gdy radcą budowlanym był **Ernst May**, udało się zrealizować gigantyczny projekt urbanistyczny, jakim był „**Nowy Frankfurt**”. Zainicjował go burmistrz Ludwig Landmann, który oprócz Maya zaprosił do współpracy takie tuż ówczesnej architektury, jak Walter Gropius, Ferdinand Kramer, Adolf Meyer, Bruno Taut i wielu innych. Wśród nich pojawiła się też Margarete Schütte-Lihotzky, której udało się zrewolucjonizować życie kobiet w XX w. Działania te były zresztą zgodne z tym, co od połowy lat 20. działo się w wielu niemieckich miastach. Cel był jeden – rozwiązanie ogromnego problemu mieszkaniowego. Receptą okazały się tanie osiedla zapewniające lokum największej liczbie osób. Starano się połączyć możliwie najniższe koszty z jak najwyższą racjonalizacją. We Frankfurcie na dziewięciu osiedlach powstało ponad 12 tys. mieszkań socjalnych, przeznaczonych przede wszystkim dla klasy robotniczej. May opracował specjalne techniki budowania, a także nowe meble, które nie dość, że przyspieszyły pracę, to jeszcze obniżyły koszty. Domy budowano najczęściej z otynkowanych, żużlowo-betonowych pustaków. Całkowicie zrezygnowano z dekorowania fasad. Budynek zupełnie więc zrywał z dotychczasową tradycją budowlaną. Nie tylko zaspokajały podstawowe potrzeby mieszkaniowe, ale także wyznaczały nowe standardy rozwoju urbanistycznego, a także wzornictwa. Stworzony został m.in. model budownictwa rządowego, stanowiący do dziś podstawę zabudowy osiedlowej. Zadbano o poprowadzenie ważniejszych arterii komunikacyjnych poza obrębem osiedli, o ich odpowiednie

naświetlenie oraz możliwość przewietrzania. Elementem starania o lepszą kondycję obywateli stało się życie w nowych, higienicznych domach.

W projektach frankfurckich osiedli dominowała zabudowa jednorodzinna, dwupiętrowa, w systemie szeregowym, a budynkom tym, stanowiącym pierwszoplanowy system zabudowy, towarzyszyły budowle kilkupiętrowe z mniejszymi mieszkaniami. Zawsze też domy i mieszkania wyposażone były w ogródek, bądź to bezpośrednio w obrębie posesji, w przypadku budownictwa jednorodzinnego, bądź też, jak w przypadku domów wielorodzinnych, w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Dzięki mieszkańom powstałym w ramach projektu „Nowy Frankfurt” aż 10% ludności miasta zamieszkało w ciągu kilku lat w nowym budownictwie z dostępem do elektryczności, z dobrze naświetlonymi mieszkaniami i w pełni wyposażonymi kuchniami. Dalsza działalność modernistów była jednak niemożliwa po dojściu do władzy nazistów negujących ten nurt w architekturze. W latach 70. XX w. budynki zostały uznane za zabytki i obecnie są prawnie chronione. Wśród nich jeden zasługuje na szczególną

Kup książkę

Poleć książkę

uwagę – jest to odtworzony **dom Ernsta Maya**, który przenosi nas w realia końca lat 20. XX w. Obejrząc w nim można prawdziwy rarytas, jeśli chodzi o architekturę – tzw. kuchnię frankfurcką. Zaprojektowała ją w 1927 r. wspomniana już **Margarete Schütte-Lihotzky**. Kuchnia miała przede wszystkim ułatwić życie pracującym kobietom. Tym bardziej, że wiele z nich było wdowami, które straciły mężów w niedawnej wojnie i nierzadko musiały pracować nawet na dwa etaty.

Sama architektka, nim na stałe wpisała się do podręczników architektury, musiała pokonać niejedną przeszkodę. Pochodziła bowiem z arystokratycznej wiedeńskiej rodziny i pomysł studiowania przez nią architektury nikomu nie mieścił się w głowie. Ani rodzinie, ani władzom uczelni. Postawiła jednak na swoim, a w 1925 r. przenieśli się do Frankfurtu, gdzie dołączyła do zespołu Maya. Zgodnie z założeniami racjonalizacji miejsca i środków finansowych postanowiła stworzyć nową kuchnię. Margarete, bazując przede

wszystkim na badaniach Fredericka Winslowa Taylora poszerzonych o swoje własne obserwacje (podobno z centymetrem i stoperem w dłoni obserwowała pracę gospodyń i sporządzała notatki), stworzyła odpowiedni projekt: kuchnia zabudowana, ergonomiczna i wyposażona w nowoczesne sprzęty, takie jak kuchenka gazowa, metalowy zlew czy suszarka do naczyń (lodówkę uznano jeszcze wówczas za zbędną), miała wymiar 1,9 × 3,4 m. We wnętrzu znajdziemy liczne szafki, półki i gabloty. W pobliżu okna zaplanowane zostały systemy aluminiowych szuflad do przechowywania sypkich produktów – każda z opisem, co znajduje się w środku. Na ścianie nieopodal okna zainstalowana została rozkładana deska do prasowania – składanie pozwalało zaoszczędzić przestrzeń, a lokalizacja przy oknie pozwalała na korzystanie z dziennego światła. Wszystko było zaplanowane tak, aby zminimalizować niepotrzebne ruchy i zmaksymalizować wygodę. W sumie zrealizowano ponad 10 tys. prefabrykowanych kuchni.

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Spira

Okolo 30 km na południowy wschód od Heidelbergu leży Spira (Speyer) – niewielkie, zaledwie 50-tysięczne miasto, słynące przede wszystkim z ogromnego Muzeum Techniki oraz największej zachowanej romańskiej katedry na świecie, która obok katedr w Moguncji i Wormacji zaliczana jest do katedr cesarskich typu nadreńskiego.

HISTORIA

Spira była zasiedlona przez Rzymian, którzy około 10 r. p.n.e. założyli obóz Civitas Nemetum. Dokonywali z niego kolejnych podbojów na wschodnim brzegu Renu. Z połowy IV w. pochodzą pierwsze informacje o tutejszej diecezji – od tego czasu Spira rozwijała się jako miasto biskupie, co później potwierdził dokument cesarza Ottona I Wielkiego.

W 1024 r. cesarzem został Konrad II z dynastii salickiej, który podjął się wielkiego dzieła, jakim była budowa największej świątyni zachodniego chrześcijaństwa. Cel udało się szybko zrealizować, a efekt zdumiewał ówczesnych i zdumiewa także dzisiejszych gości przybywających do Spiry. Do połowy XII w. Spira przeżywała okres bardzo dynamicznego rozwoju, stając się jednym z ważniejszych miast Cesarstwa.

Rządy biskupów zakończył pod koniec XIII w. król Adolf z Nassau, nadając Spirze status wolnego miasta Rzeszy. Szczególną rolę odegrała ona w czasie reformacji, gdy gościła pięć spośród 30 zwołanych w XVI w. sejmów Rzeszy. Podczas jednego z nich, w 1529 r., przyjęto uchwałę zabraniającą ludności przechodzenia na luteranizm. Protest przeciwko ustawie natychmiast wyraziło sześć

Kup książkę

Poleć książkę

księstw i 14 miast, a od tej pory zwolenników reformacji nazywa się protestantami.

Miasto poważnie ucierpiało zarówno w czasie wojny trzydziestoletniej (1618–48), jak i podczas wojny o sukcesję w Palatynacie (1689–97). W 1792 r. Spira została włączona w granice Francji jako stolica regionu w departamencie Mont Tonnerre. Stan taki utrzymał się przez blisko 25 lat, ponieważ w wyniku postanowień kongresu wiedeńskiego obradującego w 1815 r. i umowy monachijskiej zawartej pomiędzy Bawarią a Austrią miasto włączono do Palatynatu, a ten do Bawarii rządzonej przez Maksymiliana I Józefa Wittelsbacha.

Spira nie ucierpiała zbyt wiele podczas I wojny światowej. Ciekawe wydarzenia rozegrały się tu jednak w międzywojniu, pojawiła się bowiem koncepcja polityczna zmierzająca do stworzenia niezależnego od Niemiec państwa „Wolny Palatynat” (Freie-Pfalz). W mieście próbowano przeprowadzić pucz mający na celu przejęcie władzy przez polityków popierających niepodległość. Plan się nie powiódł, ale głosy separatystyczne

▲ Pomnik Jakoba Spilgera na Maximilianstraße

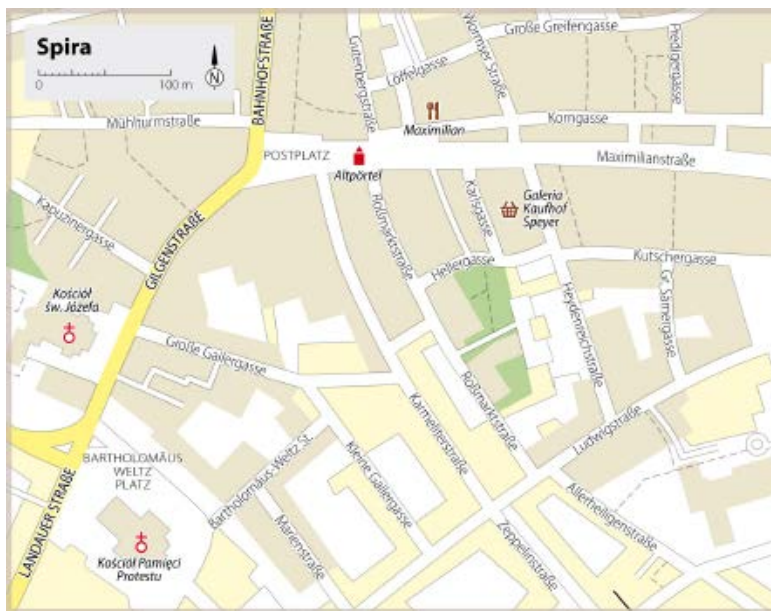
pojawiły się znów po utworzeniu Republiki Weimarskiej i ponownym włączeniu Palatynatu do Bawarii. W 1929 r. obchodzono rocznicę 400-lecia protestu luteranów na sejmie w Spirze, a rok później rocznicę 900-lecia konsekracji katedry.

▼ Plac Katedralny

Kup książkę

Poleć książkę

Aby uniknąć zamieszek, obie uroczystości były zabezpieczane przez wojsko. Podczas II wojny światowej miasto szczęśliwie ominęły bombardowania alianckie.

WARTO ZOBACZYĆ

Główną ulicą miasta jest Maximilianstraße. Z jednej strony ogranicza ją plac Katedralny (Domplatz), przy którym wznosi się ★ **katedra Najświętszej Marii Panny i św. Szczepana** (Domkirche St. Maria und St. Stephan), a z drugiej zachodnia **brama miejska Altportel**, pozostałość po dawnych murach miejskich.

Początki katedry datuje się na przełom XI i XII w. Niegdyś świątynia ustępowała wielkością jedynie rozbranemu obecnie kościołowi opactwa benedyktyńskiego we francuskim Cluny. Jej budowa ruszyła w 1030 r. dzięki cesarzowi Konradowi II, pierwszemu władcy z dynastii

salickiej, a zaledwie 30 lat później, za panowania jego wnuka, Henryka IV, stała już ogromna, trójnawowa przesklepiona bazylika z czerwonego piaskowca. Miała służyć ważnym ceremoniom dworskim, w tym m.in. pogrzebom cesarzy. Wysoko położony transept i chór były zbudowane z myślą o krypcie, która stała się jedną z największych romańskich hal kolumnowych w Europie. Jako miejsce spoczynku władców z dynastii salickiej, staufickiej i habsburskiej oraz ich małżonek krypta oraz cała katedra wyrosły na symbol średniowiecznej potęgi cesarskiej.

Część wschodnia miała już wtedy kopułę nad skrzyżowaniem nawy środkowej z transeptem oraz dwie wieże. Forma architektoniczna części zachodniej nie jest natomiast znana. Wiadomo jednak, że do 1103 r. budowla została przebudowana, a w zasadzie jeszcze bardziej powiększona: sufit podniesiono o 5 m,

oprac. R. Bletek

▼ Katedra w Spirze widziana z lotu ptaka

Kup książkę

Poleć książkę

plaską więźbę dachową zastąpiono sklepieniem, dobudowano wieże i zewnętrzną kolumnadę. Świątynia osiągnęła imponujące rozmiary – długość to 134 m, wysokość nawy środkowej 33 m, szerokość korpusu nawowego 37 m, wysokość wież wschodnich 71 m, zachodnich 65 m.

W 1689 r. wojska francuskie Ludwika XIV splądrowały katedrę podczas wojny o sukcesję w Palatynacie. Dopiero pół wieku później odbudowano zniszczoną połowę nawy głównej, w dekoracyjnym późnromańskim stylu typowym dla Wormacji. Podczas rewolucji francuskiej katedra została po raz kolejny złupiona i zdewastowana. W 1806 r. pojawił się nawet pomysł, aby ją zburzyć, a zdobyty budulec ponownie wykorzystać przy nowych budowlach. Na szczęście temu barbarzyństwu zapobiegł biskup Moguncji, Joseph Ludwig Colmar.

W 1818 r. król Bawarii Maksymilian I przywrócił kościołowi w Spirze funkcję siedziby biskupiej. Lata 1854–59 to ważny etap odbudowy kościoła, w wyniku którego powstał neoromański westwerk, czyli charakterystyczna

dla architektury romańskiej zachodnia część świątyni (z niem. „dzielo zachodnie”, „skrzydło zachodnie”) – w tym wypadku przeznaczona dla cesarza.

W 1981 r. katedra w Spirze została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Zbliżając się do miasta, już z oddali widzimy świątynię. Zwarta, wąska i bardzo smukła bryła zaakcentowana czterema wieżami (dwie przy prezbiterium i dwie przy fasadzie głównej) oraz dwiema kopułami dominuje całe otoczenie, wystając niemal w całości ponad okoliczne dachy. Najbardziej charakterystycznym detalem jest ciąg arkad u szczytu nawy głównej, okalający także transept i kopułę na ich skrzyżowaniu. We wnętrzu zastosowano typowe dla sztuki romańskiej półokrągłe łuki, co wymusiło na budowniczych stworzenie naprzemiennych par filarów w nawie głównej – masywniejszych, niosących główny ciężar sklepienia, i wstawionych pomiędzy nie nieco smuklejszych. Tym, co jednak niezwykle dla romańskich katedr, jest bardzo duża ilość światła wpadającego przez wiele okien. Płytkie prezbiterium katedry zamknięto półokrągłą absydą.

▼ Maximilianstraße i budynek ratusza

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

travelbook

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Frankfurt nad Menem

to w powszechnej świadomości przede wszystkim miasto biznesu, ośrodek finansowy wysokiej rangi, siedziba giełdy, dużych banków niemieckich i kilku instytucji unijnych, ważne centrum wystawiennicze i znaczący w skali europejskiej węzeł komunikacyjny. Turyści zaglądają tu rzadko, choć miastu warto poświęcić uwagę, nie tylko przy okazji wizyt biznesowych. Z futurystycznymi wieżowcami sąsiadują tu (w większości zrekonstruowane po wojnie) zabytki kilku epok, a miłośników sztuki kuszą znakomite muzea. Frankfurt czeka na odkrycie!

Baśniowe **stare miasto**

Arcyciekawe **muzea i galerie**

Nowoczesna **dzielnica finansowa**

Jarmark bożonarodzeniowy

Kuchnia niemiecka dla koneserów

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-3959-0

Cena 26,90 zł